

POSTANOWIENIE

Dnia 31 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 31 lipca 2023 r. w Warszawie wniosku W.B.

o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Marię Szczepaniec wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie I NZ 1/23

odrzuca wniosek.

UZASADNIENIE

1. W Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych prowadzone jest pod sygnaturą **I NKRS 86/22** postępowanie wszczęte na skutek odwołania sędziego Sądu Apelacyjnego w G.- W.B. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z 10 czerwca 2022 r. w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiagającego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku. W sprawie tej do składu orzekającego zostali wyznaczeni sędziowie Sądu Najwyższego – Krzysztof Wiak jako sędzia sprawozdawca oraz Paweł Czubik i Marek Dobrowolski jako jego pozostali członkowie.

2. Pełnomocnik odwołującego się sędziego Sądu Apelacyjnego W.B. zawarł w jednym piśmie procesowym wnioski o zbadanie spełnienia przez sędziów Sądu Najwyższego Pawła Czubika, Marka Dobrowolskiego i Krzysztofa Wiaka wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących ich powołaniu i ich postępowania po powołaniu. Wnioski te, zainicjowały sprawę zarejestrowaną pod jedną sygnaturą - **I NB 4/22**. Postanowieniem z 17 listopada 2022 r. Sąd Najwyższy odrzucił wniosek odwołującego się sędziego Sądu

Apelacyjnego W.B. o zbadanie spełnienia przez SSN Krzysztofa Wiaka wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu w sprawie I NKRS 86/22. Podobnie, postanowieniem z 18 stycznia 2023 r. Sąd Najwyższy odrzucił wniosek odwołującego się sędziego Sądu Apelacyjnego W.B. dotyczący SSN Pawła Czubika. Natomiast wniosek dotyczący SSN Marka Dobrowolskiego nie został jeszcze rozpoznany.

3. Pismem datowanym na 5 stycznia 2023 r. pełnomocnik sędziego Sądu Apelacyjnego W.B. złożył zażalenie (określone jako odwołanie) od postanowienia z 17 listopada 2022 r., którym odrzucono jego wniosek o zbadanie spełnienia przez SSN Krzysztofa Wiaka wymogów bezstronności i niezawisłości, wnosząc o uznanie tego postanowienia za niebyłe i przekazanie sprawy do rozpoznania składowi Sądu Najwyższego wskazanemu do merytorycznego wniosku w tym zakresie. Odwołanie to zainicjowało sprawę zarejestrowaną pod sygnaturą **I NZ 1/23**. Zarządzeniem z 24 stycznia 2023 r. do jego rozpoznania pierwotnie wyznaczeni zostali sędziowie Sądu Najwyższego Marek Dobrowolski, Janusz Niczyporuk i Grzegorz Żmij. Następnie, powyższe zarządzenie zostało zmienione w ten sposób, że w miejsce SSN Marka Dobrowolskiego do składu orzekającego wyznaczona została SSN Maria Szczepaniec. O zmianie członka składu wyznaczonego do rozpoznania sprawy I NZ 1/23 pełnomocnik sędziego Sądu Apelacyjnego W.B. został poinformowany pismem sądowym datowanym na 21 lutego 2023 r.

4. Z zachowaniem siedmiodniowego terminu od daty doręczenia zawiadomienia o zmianie składu wyznaczonego do rozpoznania sprawy I NZ 1/23 pełnomocnik sędziego Sądu Apelacyjnego W.B. złożył wniosek o stwierdzenie braku spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marię Szczepaniec w sprawie I NZ 1/23. Sprawa ta jest prowadzona pod sygnaturą **I NB 5/23** (niniejsza sprawa).

W przekonaniu wnioskodawcy w okolicznościach sprawy odwołującego się sędziego W.B. i charakteru tej sprawy udział sędziowej Marii Szczepaniec w składzie Sądu Najwyższego rozpoznającego sprawę może skutkować naruszeniem

standardu niezawisłości i bezstronności i może mieć wpływ na wynik sprawy. Wnioskodawca argumentował, że wyjściową okolicznością negującą niezawisłość i bezstronność SSN Marii Szczepaniec są okoliczności jej nominacji, w tym to, że została powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Tak ukształtowana Krajowa Rada Sądownictwa nie może zostać uznana za organ odpowiadający modelowi i standardowi funkcjonowania wynikającemu z właściwych przepisów Konstytucji RP, prawa Unii Europejskiej i Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Co więcej, działająca w reżimie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa nie daje gwarancji niezależności od władzy wykonawczej oraz ustawodawczej, a co za tym idzie – również sędziowie nominowani do pełnienia urzędów sędziowskich w procedurze nominacyjnej z udziałem tak ukształtowanej KRS, nie spełniają wymogów niezależnego i niezawisłego sądu. Nadto wnioskodawca wywodził, że wniosek o powołanie m.in. Marii Szczepaniec do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego KRS przedstawiła Prezydentowi RP w punkcie 21 uchwały z 28 sierpnia 2018 r. nr [...], której następnie nieważność w całości stwierdził Naczelny Sąd Administracyjny. To z kolei oznacza brak wymaganego Konstytucją RP wniosku Krajowej Rady Sądownictwa o przedstawieniu kandydatury Marii Szczepaniec Prezydentowi RP do powołania na urząd sędziego SN.

Zdaniem wnioskodawcy również zachowanie SSN Marii Szczepaniec już po powołaniu na stanowisko sędziego SN podważa jej niezależność i bezstronność. Uzasadnieniem tego stanowiska jest – w ocenie sędziego Sądu Apelacyjnego W.B. – pogląd wyrażony przez SSN Marię Szczepaniec w sprawie I NWW 1/20, a następnie powielony w innych jej orzeczeniach (I NWW 4/20, I NWW 40/20, I NWW 50/20), zgodnie z którym uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20, od dnia opublikowania wyroku Trybunału

Konstytucyjnego wydanego w sprawie U 2/20 jest pozbawiona mocy prawnej i nie jest wiążąca dla sądów. Tym samym, zgodnie z zapatrywaniem prawnym SSN Marii Szczepaniec składane przez W.B. wnioski nie będą zasługiwały na uwzględnienie. Co więcej, w przekonaniu wnioskodawcy wniosek o wyłączenie sędziego dotyczący sędziego powołanego na skutek wniosku KRS w składzie ukształtowanym nowelą z 2017 r. nie może być rozpoznawany przez sędziego powołanego w tym samym trybie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności sędziego).

6. Artykuł 29 § 9 u.SN stanowi, że wniosek inicjujący test niezawisłości i bezstronności sędziego powinien – pod rygorem jego odrzucenia bez wezwania do usunięcia braków formalnych (art. 29 § 10 u.SN) – czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w § 5 (pkt 1) oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (pkt 2). Skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, oczywiste jest, że nie wystarczy wskazanie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w szczególności ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (przykładowo czynności

jurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (zamiast wielu postanowień Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22 wraz z licznymi zarządzeniami powołanymi w jego uzasadnieniu).

7. Nie ulega wątpliwości, że podstawy wniosku o zbadanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności muszą być skonkretyzowane w odniesieniu zarówno do osoby sędziego, jak i do okoliczności sprawy.

Wniosek pełnomocnika sędziego Sądu Apelacyjnego w G. - W.B. nie czyni zadość powyższym wymaganiom. Wprawdzie wnioskodawca wskazuje na okoliczności towarzyszące powołaniu SSN Marii Szczepaniec (powołanie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw) oraz okoliczności dotyczące postępowania SSN Marii Szczepaniec po powołaniu na stanowisko sędziego (wyrażenie poglądu o utracie mocy prawnej uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20 na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20), jednak nie próbuje wykazać, że ze względu na charakter sprawy zainicjowanej zażaleniem pełnomocnika sędziego Sądu Apelacyjnego w G.- W.B. na postanowienie z 17 listopada 2022 r. o odrzuceniu wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Krzysztofa Wiaka wymogów bezstronności i niezawisłości w sprawie I NKRS 86/22 i okoliczności dotyczące sędziego Sądu Apelacyjnego W.B. sugerowany deficyt niezawisłości czy bezstronności SSN Marii Szczepaniec może wyrzucić wpływ na wynik tej sprawy. Co istotne, powołane okoliczności towarzyszące powołaniu SSN Marii Szczepaniec oraz okoliczności dotyczące jej postępowania po powołaniu

mają charakter ogólny i mogłyby oddziaływać na ocenę dochowania standardu niezawisłości i bezstronności w każdej sprawie rozpatrywanej przez nią, co w oczywisty sposób ignoruje brzmienie art. 29 § 5 u.SN.

Podobnie powołanie się na rzekomy brak gwarancji niezależności od władzy wykonawczej i ustawodawczej Krajowej Rady Sądownictwa działającej w reżimie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. jest hipotetyczne i gołosłowne. W tożsamy sposób należy ocenić twierdzenia o tym, że sędziowie Sądu Najwyższego powołani z udziałem tak ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa nie dają gwarancji niezależności i bezstronności w orzekaniu, a zatem swoimi orzeczeniami nie tworzą oni sądu w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym. Stawiając tak poważne, choć w istocie niesprecyzowane zarzuty, wnioskodawca nie powołuje ani nie przedstawia – wbrew obowiązкови z art. 29 § 9 pkt 2 u.SN – żadnych dowodów na ich poparcie.

Braki te zgodnie z art. 29 § 10 zd. 1 u.SN stanowią podstawę do odrzucenia wniosku.

8. Zgodnie z art. 44 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa do postępowania przed Sądem Najwyższym wszczętego na skutek odwołania sędziego Sądu Apelacyjnego w G.- W.B. od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z 10 czerwca 2022 r. w przedmiocie dalszego zajmowania stanowiska przez sędziego osiagającego wiek uprawniający do przejścia w stan spoczynku mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, o skardze kasacyjnej. Oznacza to, że również i w przypadku niniejszego wniosku w kwestiach nieuregulowanych w ustawie o Sądzie Najwyższym stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 29 § 24 u.SN).

Zgodnie z art. 29 § 10 u.SN wniosek niespełniający wymagań, o których mowa w § 9, podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Ustawodawca nie sprecyzował, jaki skład Sądu Najwyższego jest właściwy do zbadania jego dopuszczalności, w tym spełnienia wymagań formalnych

i terminowości jego złożenia, a w konsekwencji ewentualnego odrzucenia. W art. 29 § 15 u.SN ustawodawca określił jedynie skład właściwy do „rozpoznania” wniosku; użyte w tym przepisie sformułowanie oznacza merytoryczne rozpoznanie wniosku, a zatem podjęcie decyzji o uwzględnieniu wniosku (wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy) albo o oddaleniu wniosku (art. 29 § 18 i 19 u.SN). W konsekwencji znajdują w tym zakresie zastosowanie przepisy procedury cywilnej przewidujące skład jednoosobowy (art. 397 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 29 § 24 u.SN).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[kw]

[as]